

שמשון - שופט או גיבור?

אשה והגיד לה סוד ה' וסכב שיגלח את שעריו, היה ראוי שיסור ה' מעליו" (אברבנאל, שופטים י"ג, ב).

7. "ואין ראוי שתחשוב שהיה כח שמשון בשערות ראשו בדרך טבעי... אבל היה כחו דבר נסיי בעוד שישמור נזירותו. וכאשר הלך אחרי עיניו, וגלה סודו לשוכבת חיקו, ולא זכר שהיתה ממשפחת אויביו, נענש שסר ה' מעליו והורו נהפך עליו למשחית. וכאשר צמח שער ראשו, לא אמר הכתוב ששב כחו אליו (כי לפי האמת לא שב הכח עם השער), אבל... הוא עשה תשובה מחטאו ושב אל ה' בכל לבבו ובכל נפשו וקראו מצרתו, ומפני זה ענהו וחזק את ידיו, ועשה מה שעשה בכח האל, לא מהשער" (אברבנאל, שופטים ט"ז, כב).

8. "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא כי תאנה הוא מבקש מפלשתים". אמר רבי לעזר: בשבעה מקומות כתיב 'לא תחתן בם', אמר רבי אבין: לאסור שבעה עממין; והכא הוא אמר הכין? אמר רבי יצחק: 'אם ללצים הוא יליץ'" (ירושלמי סוטה פ"א ה"ח).

9. "שביקש הקב"ה ליפרע מפלשתים על ידי תואנה וביד שמשון, ואם היה שמשון עומד בנסיון היה הש"י עוזר ליפרע מפלשתים שלא ע"י נשיאת אשה מהם באיסור, כי לענוים יעזור בדרך טובה. אך מאחר שהסכים שמשון לחטא בזה, עזר לו הש"י שתהיה התואנה מפלשתים באופן זה כרצונו" (פירוש מהרז"ו, במדבר רבה ט', כד).

10. "לא היה בשופטי ישראל מי שנפל ביד אויביו זולתי שמשון, שהוא הנחש הזה [= יהי דן נחש עלי דרך' (בראשית מ"ט, יז)]... והוא היה האחרון לשופטים... וכאשר ראה הנביא תשועת שמשון כי נפסקה אמר: 'לישועתך קיויתי ה'" (בראשית מ"ט, יח), לא לישועת נחש ושפיפון, כי כך איוושע ולא בשופט" (רמב"ן, בראשית מ"ט, יח).

1. "ויעשו בני ישראל את הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים. ויעזבו את ה' אלהי אבותם... ויחר אף ה' בישראל ויתנם ביד שסים וישטו אותם וימכרם ביד אויביהם מסביב ולא יכלו עוד לעמד לפני אויביהם... ויקם ה' שפטים ויושיעום מיד שסיהם. וגם אל שפטיהם לא שמעו כי זנו אחרי אלהים אחרים... וכי הקים ה' להם שפטים והיה ה' עם השפט והושיעם מיד איביהם כל ימי השופט כי ינחם ה' מנאקתם מפני לחציהם ודחיקהם. והיה במות השופט ישבו והשחיתו מאבותם ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם ולהשתחות להם לא הפילו ממעלליהם ומדרכם הקשה. ויחר אף ה' בישראל" (שופטים ב', יב-כ).

2. "לאלים ייחסו הומרוס והסידוס כל אשר אצל בני אנוש בושה וכלימה הוא, גניבה וזנות והונאת איש את רעהו" (קסנופנס, DK 21B11).

3. "האדם הפגאני סוגר לאלים המייצגים את כוחות הטבע. האלים האלה עצמם, אין בהם נורמות מוסריות ואינם תובעים מן האדם שום דבר מעבר לפעולות מסוימות של מעשי פיוסים... ביהדות, בניגוד לכך, מתגלה צלם האלוהים באדם דווקא בשליטה על עצמו ובשעבוד תאוותיו לרצון האלוהים" (פרקים במחשבת הרב, עמ' 115).

4. "ויחל שער ראשו לצמח כאשר גלח... ויקרא שמשון אל ה' ויאמר: אדני ה' זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הוה האלהים, ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים... וילפת שמשון את שני עמודי התוך אשר הבית נכון עליהם ויסמך עליהם אחד בימינו ואחד בשמאלו. ויאמר שמשון תמת נפשי עם פלשתים ויט בכח ויפל הבית" (שופטים ט"ז, כב-ל).

5. "ושמשון התגאה במעשהו זה יותר מן המידה, ולא היה אומר שהדבר קרה בעזרת אלוהים, אלא היה מייחס אותו לגבורתו והולך ומתפאר... אולם כשתקפו צמא גדול הבין שאפס גבורת האדם, עמד והעיד שהכל יסודו באלוהים הוא, והתחנן לפניו" (קדמוניות היהודים, ספר חמישי ח', ט).

6. "ואם ראינו בשמשון שסרה ממנו גבורתו בגילוח שעריו, לא היה בטבע כי אם בדרך השגחה, יען וביען היה נזיר אלוהים, והיה ראוי שישמור נזירותו; וכאשר העביר אדרתו מעליו, נמכר ביד